

УДК: 338.465(477)

РОЗВИТОК СФЕРИ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Студ. Д.В. Сокур, гр. БМО1-17

Науковий керівник проф. В.В. Бугас

Київський національний університет технологій і дизайну

Мета і завдання. Дослідити сучасну сферу послуг в Україні, особливості її розвитку на сучасному етапі.

Об'єкт та предмет дослідження. Сфера послуг сьогодні – це одна з найперспективніших галузей економіки, що швидко розвивається; вона є важливим сектором економіки розвинутих індустріальних країн та займає все більш стійкі позиції у світовому господарстві. Для багатьох країн характерними є тенденції збільшення обсягів виробництва послуг, зростання доходів від сервісної діяльності, зростання зайнятості в цій сфері, загострення конкуренції, збільшення експорту та імпорту послуг. Зміни, які відбуваються в сервісному секторі у світовому масштабі, настільки суттєві, що сучасну економіку визначають як «сервісну» або «економіку послуг». К. Маркс поняття послуги пов'язував із дією споживчої вартості товару або певної діяльності. Він вважав, що послуга є не що інше як корисна дія тієї чи іншої споживчої вартості – чи то товару, чи то праці.

Методи та засоби дослідження. Використовуються загальні методи матеріалістичного дослідження: абстрактний, математичний, діалектико-матеріалістичний та інші.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Важливість дослідження розвитку сучасної сфери послуг та її розвитку зумовлена тим, що багато сучасних сфер послуг в Україні недосить швидко розвиваються. Незважаючи на досить велику кількість наукових досліджень (автори: С. П. Кучин, Н. В. Сарматичка, В. С. Іфтемичук, В. В. Козик, І. В. Крючкова, Г. Д. Шутак та інші), ще багато аспектів розвитку сфери послуг в Україні потребують аналізу та вивчення.

Результати дослідження. За даними Державної служби статистики України, у 2014 р. на вітчизняному ринку послуг функціонувало 222160 підприємств, які займають частку в 65% у структурі усіх вітчизняних підприємств. Зазначимо, що 96,5% цих підприємств є малими. До 2014 р. динаміка кількості сервісних підприємств порівняно з 2013 р. знизилась на 14% у зв'язку в фінансово-економічному кризі. Якщо ж говорити про кількість зайнятих у сфері послуг України, то показники знизилися на 20% за останні 5 років, а саме у період з 2010 по 2014 рр. і негативна тенденція продовжує зберігатися. А у липні-вересні 2017 року в Україні порівняно з відповідним періодом минулого року обсяг послуг, реалізованих споживачам підприємствами сфери нефінансових послуг, зріс на 3,1% і становив 163,8 млрд грн. У III кварталі 2017р. обсяг послуг, реалізованих споживачам підприємствами сфери послуг, становив 163,8 млрд грн, що у порівнянних цінах становить 103,1% обсягу відповідного періоду минулого року. При цьому послуги, реалізовані населенню, склали 24,2% від загального обсягу реалізованих послуг. Згідно даних Держстату, у II кварталі 2017 року обсяг послуг, реалізованих споживачам підприємствами сфери послуг, становив 150,5 млрд грн, що у порівнянних цінах на 7,7% вище рівня відповідного періоду 2016 року. Обсяг послуг, реалізованих населенню, становив 22,6% від загального обсягу реалізованих послуг.

Активний розвиток сфери послуг обумовлений впливом цілої низки факторів:

- політика держави (послаблення державного регулювання, зменшення обмежень у торгівлі послугами, посилення законів і т.д.);
- тенденції бізнесу (розширення сервісної діяльності промисловими підприємствами, розповсюдження франчайзингу, орієнтація організацій і т.д.);

- удосконалення інформаційних технологій (розвиток інформаційних технологій і має прояв в інтеграції комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, появі нових і вдосконаленні традиційних видів послуг і т.д.);
- соціальні зміни (відображення в зростанні доходів населення, трансформації стилю життя, підвищенні культурно-освітнього рівня);
- інтернаціоналізація (відображення у виході організацій сфери послуг на нові ринки).

Основними тенденціями розвитку ринку послуг в Україні є: зниження обсягів надання окремих видів послуг за рахунок скорочення фінансування неринкових послуг, зокрема соціальних та наукових; зміна структури попиту населення на платні послуги за рахунок збільшення частки житлово-комунальних і скорочення санаторно-курортних та оздоровчих; швидке заміщення неринкових послуг ринковими в освіті та медицині; збільшення розриву між платоспроможним попитом і пропозицією. Для здійснення успішного бізнесу у сфері послуг підприємства повинні виконувати всі свої обіцянки, що надаються ними споживачу. У цьому аспекті необхідно професійно допомагати споживачам позитивно оцінити надані їм послуги, приділяти значну увагу мінімізації споживчих ризиків на ринку послуг. Розробити комплекс стратегічних цілей, метою якої є створення сучасної інфраструктури і фінансово новітніх технологій. Підготовка висококваліфікованих кадрів, економічна і фінансова стабільність і безпека. Сформувати і дотримуватися стратегічних корпоративних цілей, норм, стандартів обслуговування споживачів суб'єктами бізнесу не виробничої сфери. Підтримувати розвиток економічної культури і якісного сервісу.

Сьогодні ці процеси відбуваються в Україні досить повільно, що пов'язано з кількома вагомими чинниками: більшість бізнес-процесів підприємств сфери послуг знаходиться «у тіні»; існує суттєва проблема нестачі професійних кадрів (відсутність кваліфікованих фахівців зі спеціальною освітою); низька платоспроможність населення, пов'язана з девальвацією гривні, тощо.

Висновки. Таким чином, розвиток сфери послуг на 70% залежить від успішного функціонування виробничої сфери і тільки на 30% – від доходів домогосподарств. Не всі осередки сфери послуг розвиваються на належному рівні, але перспективи розвитку сфери послуг України очевидні і закономірно-залежні від удосконалення державного регулювання, притягнення останніх досягнення науки в тому числі і закордон, відновлення робочих місць, налагодження роботи промислових підприємств, залучення іноземного капіталу до недостатньо розвинутих сфер послуг, що забезпечить не тільки надходження необхідних фінансових ресурсів, а й впровадження передових, технічно ефективних методів реалізації послуг та, у підсумку, підвищить конкурентоспроможність вітчизняних виробників послуг і значно зміцнить позиції України в міжнародному обміні послугами.

Ключові слова: сфера послуг, розвиток сфери послуг в Україні, перспективи розвитку сфери послуг, особливості розвитку ринку послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Капелюшна Т. В. Механізм забезпечення сталого розвитку підприємств сфери послуг // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2015. – № 1. – С. 68–75.
2. Марцінковська О. Б. Розвиток і розгашування підприємств сфери послуг: аналіз і тенденції // Економічний аналіз: зб. наук. праць; редкол.: В. А. Дерій (гол. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна динаміка». – 2014. – Т. 17. – № 2. – С. 76–80.
3. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг : навч. пос. / О.Б. Моргулець – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.